

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΦΑΣΗ Β, Γ
ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΑΞΟΝΑ 2022 2023

Άξονας 1	Στόχοι	Σχέδια Δράσης
Διδασκαλία, μάθηση, αξιολόγηση	Ανάδειξη της αναγκαιότητας μείωσης της ύλης και άμβλυση της δυσκολίας της, με στόχο την εμπάθυνση στα γνωστικά αντικείμενα. Να συγκεντρωθεί με σκοπό να αξιοποιηθεί η εμπειρία και η κριτική της μαχόμενης εκπαίδευσης για τα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία.	Εμπλουτίζουμε και διαχέουμε την κριτική των εκπαιδευτικών της πράξης για τα σχολικά εγχειρίδια και τα αναλυτικά προγράμματα που χρησιμοποιούνται σήμερα στα σχολεία.

Β. Υλοποίηση της Δράσης

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

10 Μαΐου 2023: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τα σχολικά εγχειρίδια και τα αναλυτικά προγράμματα. Παρουσίαση, μελέτη και επιστημονικές προσεγγίσεις». Εισηγητές/τριες: 1. **Ανδρουλάκης Γιώργος**, Αν. Καθηγητής Ποσοτικών Μεθόδων, του Πανεπιστημίου Πατρών, 2. **Κυπριανός Παντελής**, Καθηγητής Ιστορίας στο Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η. του Πανεπιστημίου Πατρών, 3. **Φτερνιάτη Άννα**, Καθηγήτρια και Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Πατρών, 4. **Καίσαρη Μαρία**, Ε.Δι.Π., του Πανεπιστημίου Πατρών.

Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2023: Εμπλουτισμός και επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων, από το ερωτηματολόγιο/ερευνητικό εργαλείο, που αναδεικνύει την κριτική των εκπαιδευτικών στα σχολικά βιβλία.

Ιούνιος 2023: Ηλεκτρονική Έκδοση πρακτικών ημερίδων – Επιλογή άρθρων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω μελέτη των απόψεων και της κριτικής των εκπαιδευτικών για τα σχολικά εγχειρίδια και τα αναλυτικά προγράμματα. Διάχυση της κριτικής και των αιτημάτων προς την κοινωνία και την εκπαιδευτική κοινότητα.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο επαναλειτουργίας της μετεκπαίδευσης, δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η μεγάλη έκταση της επίσημης σχολικής γνώσης επηρεάζει την ποιότητα της παιδαγωγικής σχέσης, τη διδασκαλία, και τη σχέση των μαθητών με τη γνώση. Μέσα από τις δράσεις που υλοποιήθηκαν αναδείχτηκε ότι: α) Η μείωση της σχολικής «ύλης», μπορεί να διαμορφώσει ευνοϊκές συνθήκες για την εμπάθυνση στα γνωστικά αντικείμενα και τη μείωση της σχολικής «αποτυχίας». β) Η παραγωγή των αναλυτικών προγραμμάτων και των σχολικών εγχειριδίων οφείλει να δομείται σε μια συνεκτική παιδαγωγική λογική που θα βασίζεται και στις κριτικές παρατηρήσεις των εκπαιδευτικών της πράξης.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και η συλλογική εργασία για τη διαμόρφωση, αποδελτίωση, τεχνική επεξεργασία και ερμηνεία ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων των ερευνητικών ερωτηματολογίων είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Video1: https://youtube.com/live/E5ywh67SfXM?feature=share Video2: https://youtube.com/live/wkLq4N71ogl?feature=share Ερωτηματολόγιο: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ 1.2.Δ. Κείμενα: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/10.5.2023.pdf
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας.

	<p>β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίστηκαν οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις της πανδημίας, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβάθμισαν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξίωσαν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.</p>			
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	<p>α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων.</p> <p>β) Η πληρότητα της επεξεργασίας του ερωτηματολογίου καταγραφής και αποτύπωσης των απόψεων των εκπαιδευτικών για τα σχολικά εγχειρίδια και η συλλογική εργασία και δράση όλων των συμμετεχόντων.</p> <p>γ) Η μαζική ανταπόκριση των εκπαιδευτικών.</p>			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	<p>α) Η μαζική συμμετοχή των συναδέλφων στην ημερίδα.</p> <p>β) Η ανάδειξη της ποιότητας και του βάθους της κριτικής που ασκούν οι εκπαιδευτικοί της πράξης στην επίσημη σχολική γνώση, όπως αυτή υλοποιείται μέσω των αναλυτικών προγραμμάτων και των σχολικών βιβλίων.</p> <p>γ) Ο εντοπισμός της κριτικής των εκπαιδευτικών της πράξης στα κοινωνικά ζητήματα που αναδεικνύονται από την έκταση και τη δυσκολία της ύλης των αναλυτικών προγραμμάτων.</p> <p>δ) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p>			
Αλλαγές που τυχόν επήλθαν στον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	<p>Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο στο περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.</p>			

Άξονας 2	Στόχοι	Σχέδια Δράσης
Σχολική διαρροή, φοίτηση	Ανάδειξη των συνεπειών της πίεσης της ύλης στην εκπαιδευτική πορεία των μαθητών. Διερεύνηση των επιπτώσεων της σχολικής αποτυχίας. Ανάδειξη της αναγκαιότητας για την παραπέρα επέκταση των υποστηρικτικών θεσμών (παράλληλη στήριξη, τμήματα ένταξης, τάξεις υποδοχής).	Αναζητούμε/Διερευνούμε/ μια διαφορετική σύλληψη για το αναλυτικό πρόγραμμα το οποίο δεν θα μετατρέπει τη σχολική τάξη σε ένα διαρκή προκριματικό αγώνα για την επόμενη βαθμίδα και ταυτόχρονα μια σειρά αλλαγών στον ίδιο τον θεσμό του σχολείου ώστε να μπορεί να δεξιοθεθεί και να υπηρετήσει μαθητικούς πληθυσμούς με τελείως διαφορετικές αφετηρίες αλλά και οικογενειακή δυναμική και υποστήριξη.

Β. Υλοποίηση της Δράσης

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

26 Μαρτίου 2023: Συμμετοχή σε πανελλαδική διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «Σχολική αποτυχία και σχολική διαρροή. Εκπαιδευτικές, πολιτικές και κοινωνικές παράμετροι που αναπαράγουν τις κοινωνικές / εκπαιδευτικές ανισότητες». Η ημερίδα πραγματοποιήθηκε και προβλήθηκε διαδικτυακά. Εισηγητές: 1. **Αλεξίου Θανάσης**, Καθηγητής Τμήματος Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, 2. **Τσιτάκαλος Γιώργος**, Ομότιμος Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος του ΑΠΘ, 3. **Φωτόπουλος Νίκος**, Αν. Καθηγητής του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπ/κής πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Δεκέμβριος - Φεβρουάριος 2023: Συμμετοχή στη διεξαγωγή πανελλαδικής ηλεκτρονικής καταγραφής των ελλείψεων σε Τμήματα Ένταξης - Τμήματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας και ΖΕΠ (Οργανικές θέσεις – Στελέχωση).

Δεκέμβριος - Φεβρουάριος 2023: Συμμετοχή στη διεξαγωγή ερευνητικής ηλεκτρονικής καταγραφής κενών / συγκέντρωσης στοιχείων για την (υπο)στελέχωση των σχολείων.

Μάιος - Ιούνιος 2023: Ηλεκτρονική έκδοση (πρακτικά ημερίδας – Επιλογή άρθρων)

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω επεξεργασία και ποιοτική μελέτη της σχέσης μεταξύ της ποσότητας της ύλης που διδάσκεται στο Δημοτικό και του περιεχομένου της, με τη σχολική αποτυχία και τη σχολική διαρροή.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	α) Η διάχυση των πορισμάτων και των εισηγήσεων της εκδήλωσης είναι σημαντική και συμβάλλει στην επίλυση των προβλημάτων. β) Η επιτυχής αντιμετώπιση του φαινομένου της σχολικής «αποτυχίας»- διαρροής συνδέεται σε μεγάλο βαθμό i) με τη μείωση της ύλης, ii) την πλήρη στελέχωση των Τμημάτων Ένταξης και Τάξεων Υποδοχής για όλους τους μαθητές από οργανικά τοποθετημένους εκπαιδευτικούς, iii) τη δημιουργία νέων και iv) την κάλυψη όλων των αναγκαίων υποδομών από την Πολιτεία. γ) Περαιτέρω μελέτη του φαινομένου της σχολικής «αποτυχίας» και διαρροής και αντιμετώπιση των κοινωνικών αιτίων του φαινομένου.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και η συλλογική εργασία για τη διαμόρφωση, αποδελτίωση, και ερμηνεία ποσοτικών δεδομένων των ερευνητικών ερωτηματολογίων είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	Video1: https://www.youtube.com/watch?v=dvO5ooXzqA0 Ερωτηματολόγιο 1 : ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ 2/6.0 Ερωτηματολόγιο 2 : ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ 6/2.0 Κείμενα: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/26.3.2023.pdf
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας.

	<p>β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίστηκαν οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις της πανδημίας, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβάθμισαν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξίωσαν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.</p>			
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	<p>α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων.</p> <p>β) Η πληρότητα του εργαλείου (ερωτηματολόγιο) καταγραφής των απόψεων των εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα ενίσχυσης των υποστηρικτικών δομών.</p> <p>γ) Η μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις δράσεις.</p>			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	<p>α) Η μαζική συμμετοχή των συναδέλφων στις δράσεις.</p> <p>β) Η ανάδειξη της σπουδαιότητας των κοινωνικών παραμέτρων που επηρεάζουν τη σχολική διαρροή και τη μετέπειτα πορεία των μαθητών/τριών.</p> <p>γ) Η ανάδειξη των αναγκαίων βημάτων για τη δραστική μείωση της σχολικής διαρροής.</p> <p>δ) Η συσχέτιση της μελλοντικής μαθησιακής πορείας των μαθητών με τις δυσκολίες που πιθανόν να αντιμετωπίζουν σε κάθε προηγούμενη βαθμίδα, λόγω των κοινωνικών – εκπαιδευτικών ανισοτήτων.</p> <p>ε) Η αποτύπωση των ελλείψεων σε Τμήματα Ένταξης - Τάξεις Υποδοχής (Οργανικές θέσεις – Στελέχωση).</p> <p>στ) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση που διευκολύνει τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας</p>			
Αλλαγές που τυχόν επήλθαν στον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	<p>Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο στο περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.</p>			

Άξονας 3	Στόχοι	Σχέδια Δράσης
Σχέση μεταξύ μαθητών/τριών	<p>Να αναδειχθούν οι δυσκολίες που προκύπτουν από το υπάρχον σχολικό πρόγραμμα σπουδών στην εφαρμογή συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας.</p> <p>Να αναδειχθεί η στάση των εκπαιδευτικών για την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και ο προβληματισμός που αναπτύσσεται εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας και τα αιτήματά της.</p>	<p>Καταγραφή, επεξεργασία και μελέτη των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις συνεργατικές μορφές διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Αντιμέτωπιση των διαφορών μέσα από δημοκρατικό διάλογο, ώστε να καλλιεργηθεί η ανάπτυξη συλλογικού πνεύματος και αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών/τριών.</p>

Β. Υλοποίηση της Δράσης

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες δράσεις:

19 Μαρτίου 2023: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα «*Διεθνής εμπειρία από συλλογικά, δημοκρατικά και συνεργατικά εκπαιδευτικά μοντέλα. Η εμπειρία από τις εξετάσεις τύπου PISA*», με εισηγητές τους: **Sahlberg Pasi**, Professor at the University of Melbourne, Australia και **Gavrielatos Angelo**, President of New South Wales Teachers Federation.

14 Μαΐου 2023: Συμμετοχή και παρακολούθηση διαδικτυακής ημερίδας: «*Συνεργατική διδασκαλία για ένα δημοκρατικό σχολείο. Έρευνες, πρακτικές και ερωτήματα*», με εισηγήτρια την **Μαρία Παγώνη**, Καθηγήτρια στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο της Lille, ερευνητική ομάδα CIREL (Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Έρευνας των Επιστημών της Εκπαίδευσης της Lille).

Μάιος 2023: Πανελλαδική αποτύπωση των απόψεων των εκπαιδευτικών του Δημοτικού Σχολείου για τις συνεργατικές μορφές διδασκαλίας και μάθησης.

Ιούνιος 2023: Ηλεκτρονική Έκδοση πρακτικών ημερίδων – Επιλογή άρθρων.

Ιούνιος 2023: Υποτιτλισμός διεθνών παραγωγών (videos) για τις θέσεις μεγάλων παιδαγωγών και τις απαντήσεις που δίνουν σε παιδαγωγικά ζητήματα.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω επεξεργασία και μελέτη της καταγραφής-αποτύπωσης των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη σχέση της έκτασης της διδασκόμενης ύλης και της δυνατότητας εφαρμογής συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	<p>Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στη διαμόρφωση κλίματος εμπιστοσύνης, αλληλοκατανόησης, συνεργασίας και ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ μαθητών/τριών. Μέσα από τις δράσεις που υλοποιήθηκαν αναδείχθηκε ότι:</p> <p>α) Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία εξασφαλίζει βιωματικές συνθήκες μάθησης, προωθεί την κοινωνικοποίηση των μαθητών/τριών στις δημοκρατικές διαδικασίες, τους εκπαιδεύει στην αποδοχή του «άλλου» ως ίσου και διαφορετικού.</p> <p>β) Η επιτυχής άσκηση συνεργατικών μορφών διδασκαλίας και μάθησης συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τη μείωση της ύλης, την πλήρη στελέχωση των οργανικών θέσεων, την κάλυψη όλων των αναγκαίων δομών και υποδομών από την Πολιτεία.</p> <p>γ) Η Αξιοποίηση του Συμβουλίου της τάξης και άλλων συνεργατικών πρακτικών μάθησης και ως εργαλείων επίλυσης κρίσεων και προβλημάτων που ανακύπτουν στο εσωτερικό της σχολικής τάξης.</p>
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και η συλλογική εργασία για τη διαμόρφωση, αποδελτίωση, τεχνική επεξεργασία και ερμηνεία ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων των ερευνητικών ερωτηματολογίων είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	<p>Video1: https://youtube.com/live/wkLq4N71ogl?feature=share (ελληνικά) https://youtube.com/live/1Yd574m9xx8?feature=share (αγγλικά)</p> <p>Video 2: https://youtube.com/live/FjiPIQnsQF8?feature=share</p> <p>Ερωτηματολόγιο: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ 3.Δ</p> <p>Κείμενα 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/14.5.2023.pdf</p> <p>Κείμενα 2: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/19.3.2023.pdf</p>

	Υποτιτλισμοί: παιδαγωγικά video			
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	<p>Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι:</p> <p>α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας.</p> <p>β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίστηκαν οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις της πανδημίας, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβάθμισαν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξίωσαν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.</p>			
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	<p>α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η συλλογική εργασία και δράση όλων των συμμετεχόντων.</p> <p>β) Η πληρότητα του εργαλείου (ερωτηματολόγιο) καταγραφής των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη σχέση της έκτασης της διδασκόμενης ύλης και της δυνατότητας εφαρμογής συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας.</p> <p>γ) Η μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις δράσεις.</p>			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	<p>α) Η μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις δράσεις.</p> <p>β) Η ανάδειξη των υλικών και κοινωνικών παραγόντων που επηρεάζουν την εφαρμογή συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας.</p> <p>γ) Η αποτύπωση και καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη σχέση της έκτασης της διδασκόμενης ύλης και της δυνατότητας εφαρμογής συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας.</p> <p>δ) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p>			
Αλλαγές που τυχόν επήλθαν στον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο στο περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Άξονας 4	Στόχοι	Σχέδια Δράσης
Σχέση μεταξύ μαθητών/τριών εκπαιδευτικών	Οικοδόμηση ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών – μαθητών με κλίμα συνεργασίας, αλληλοκατανόησης και εμπιστοσύνης. Εξασφάλιση των υλικών προϋποθέσεων για την ενίσχυση της παιδαγωγικής σχέσης εκπαιδευτικού-μαθητή. Ουσιαστικός αποφασιστικός ρόλος του Συλλόγου Διδασκόντων. Υποστηρικτικοί θεσμοί και σταθερή προσφορά και ανάπτυξη αντισταθμιστικών προγραμμάτων, με έγκαιρη και μόνιμη στελέχωση.	Η ανάγκη μετάβασης από την αντίληψη ενός ανταγωνιστικού σχολείου με ιεραρχικό πλαίσιο, το οποίο εστιάζει σε ποσοτικούς δείκτες και λειτουργικές επιδόσεις, προς ένα σχολείο συνεργατικής δημοκρατικής αντίληψης, συλλογικού παιδαγωγικού πλαισίου και ολόπλευρης γνώσης για όλους τους μαθητές. Επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων.

B. Υλοποίηση της Δράσης

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες δράσεις:

19 Μαρτίου 2023: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα «Διεθνής εμπειρία από συλλογικά, δημοκρατικά και συνεργατικά εκπαιδευτικά μοντέλα. Η εμπειρία από τις εξετάσεις τύπου PISA», με εισηγητές τους:

Sahlberg Pasi, Professor at the University of Melbourne, Australia και **Gavrielatos Angelo**, President of New South Wales Teachers Federation.

14 Μαΐου 2023: Συμμετοχή και παρακολούθηση διαδικτυακής ημερίδας: «Συνεργατική διδασκαλία για ένα δημοκρατικό σχολείο. Έρευνες, πρακτικές και ερωτήματα», με εισηγήτρια την **Μαρία Παγώνη**, Καθηγήτρια στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο της Lille, ερευνητική ομάδα CIREL (Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Έρευνας των Επιστημών της Εκπαίδευσης της Lille).

Μάιος 2023: Πανελλαδική αποτύπωση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις δυσκολίες και τις δυνατότητες που υπάρχουν στην ανάπτυξη των σχέσεων εκπαιδευτικών – μαθητών/τριών.

Μάιος 2023: Πανελλαδική καταγραφή και αποτύπωση των λειτουργούντων θεσμών αντισταθμιστικής αγωγής, σε σύγκριση με τις εκπαιδευτικές ανάγκες, το σχολικό έτος 2022 – 2023, για τις οποίες ευθύνη συγκρότησής τους έχει το ΥΠΑΙΘ.

Ιούνιος 2023: Ηλεκτρονική Έκδοση πρακτικών ημερίδων – Επιλογή άρθρων.

Ιούνιος 2023: Υποτιτλισμός διεθνών παραγωγών (videos) για τις θέσεις μεγάλων παιδαγωγών και τις απαντήσεις που δίνουν σε παιδαγωγικά ζητήματα.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω επεξεργασία και ποιοτική μελέτη της αποτύπωσης των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις δυσκολίες και τις δυνατότητες που υπάρχουν στην ανάπτυξη των σχέσεων με τους/τις μαθητές/τριες.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Για τη διαμόρφωση ενός κλίματος εμπιστοσύνης, αλληλοκατανόησης, συνεργασίας και ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών – μαθητών παίζουν σημαντικό ρόλο, μια σειρά παράμετροι και διαστάσεις, οι οποίες είναι απαραίτητο να αναδειχθούν. Οι διαπροσωπικές σχέσεις στο σχολείο ενισχύονται ουσιαστικά μέσα από συνεργατικές μορφές μάθησης και διδασκαλίας σε μία συνεργατική δομή τάξης. Ο χρόνος εντός της τάξης και του Σχολείου πρέπει να εξυπηρετεί τη δυνατότητα δημιουργικών και συλλογικών δραστηριοτήτων, γεγονός που σημαίνει ότι πρέπει να μειωθεί ο όγκος της ύλης. Η συνολικότερη αντίληψη της αγωγής και της παιδαγωγικής πράξης. Ο ανταγωνισμός, το διαρκές άγχος, ο όγκος της ύλης, οι διαγωνισμοί, οι εξετάσεις μέσω μιας λειτουργικής εξυπηρέτησης των αναλυτικών

	<p>προγραμμάτων, λειτουργούν ανασταλτικά στη σχέση μαθητών και εκπαιδευτικών.</p> <p>Η ενίσχυση των υποστηρικτικών αντισταθμιστικών θεσμών. Οι υποστηρικτικές δομές είναι ιδιαίτερα σημαντικές καθώς παρέχουν δυνατότητες ή απαλείφουν περιορισμούς στη σχέση μαθητών και εκπαιδευτικών. Η λειτουργία των υποστηρικτικών δομών δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης, υποστήριξης, ασφάλειας, και φροντίδας.</p> <p>Ο αριθμός των μαθητών/τριών στην τάξη. Ο μικρότερος αριθμός μαθητών/τριών αυξάνει τον ποιοτικό χρόνο και το επίπεδο της αλληλεπίδρασης και γίνεται πιο ουσιαστική και αποτελεσματική η επικοινωνία μεταξύ μαθητών/τριών - εκπαιδευτικών.</p> <p>Η αναγκαιότητα της δημιουργικής έκφρασης μέσα στο Σχολείο πρέπει να στηρίζεται από συλλογικούς δημοκρατικούς στόχους, που ενισχύουν την αίσθηση της κοινότητας και αποδυναμώνουν τις ανταγωνιστικές λειτουργίες.</p> <p>Η κοινωνική αντίληψη της αρχιτεκτονικής του χώρου η οποία έχει τη δυνατότητα να επιδρά στις σχέσεις μεταξύ ατόμων διαφορετικής ηλικίας, να υποστηρίζει αλλαγές στη συμπεριφορά, να υποβοηθά επιλογές και δραστηριότητες και να ενισχύει μια δυναμική σχέση μεταξύ μαθητών/τριών κι εκπαιδευτικών.</p>
<p>Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης</p>	<p>Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και η συλλογική εργασία για τη διαμόρφωση, αποδελτίωση, τεχνική επεξεργασία και ερμηνεία ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων των ερευνητικών ερωτηματολογίων είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα.</p>
<p>Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε</p>	<p>Video 1: https://youtube.com/live/wkLq4N71ogI?feature=share (ελληνικά) https://youtube.com/live/1Yd574m9xx8?feature=share (αγγλικά).</p> <p>Video 2: https://youtube.com/live/FjiPIQnsQF8?feature=share</p> <p>Ερωτηματολόγιο 1: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ 4.Δ.</p> <p>Ερωτηματολόγιο 2: https://forms.gle/HC4ufAtC1YDHMAbr5</p> <p>Κείμενα 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/14.5.2023.pdf</p> <p>Κείμενα 2: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/19.3.2023.pdf</p> <p>Υποτιτλισμοί: παιδαγωγικά video</p>
<p>Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν</p>	<p>Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι:</p> <p>α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας.</p> <p>β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίστηκαν οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις της πανδημίας, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβάθμισαν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξίωσαν τον ρόλο των εκπαιδευτικών</p>
<p>Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων</p>	<p>α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η συλλογική εργασία και δράση όλων των συμμετεχόντων.</p> <p>β) Η πληρότητα των ερωτηματολογίων καταγραφής και αποτύπωσης:</p> <p>i) των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις δυσκολίες και τις δυνατότητες που υπάρχουν στην ανάπτυξη των σχέσεων εκπαιδευτικών – μαθητών.</p>

	ii)των λειτουργούντων θεσμών αντισταθμιστικής αγωγής, για τις οποίες ευθύνη συγκρότησής τους έχει το ΥΠΑΙΘ, σε σχέση με τις απαιτούμενες εκπαιδευτικές ανάγκες, γ) Η μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις δράσεις.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των υλικών και κοινωνικών παραγόντων που επηρεάζουν την εφαρμογή συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας. γ) Η αποτύπωση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις δυσκολίες και τις δυνατότητες ανάπτυξης των σχέσεων εκπαιδευτικών – μαθητών/τριών δ) Η αποτύπωση και καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη σχέση της έκτασης της διδασκόμενης ύλης και της δυνατότητας εφαρμογής συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας. ε) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.			
Αλλαγές που τυχόν επήλθαν στον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο στο περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Άξονας 6	Στόχοι	Σχέδια Δράσης
Ηγεσία, οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας	Ανάδειξη των προβλημάτων που αφορούν στη σχολική στέγη σε σχέση με την ανάπτυξη του προγράμματος και τις ανάγκες των παιδιών της σχολικής ηλικίας.	Καταγραφή και διερεύνηση της σημασίας των σχολικών χώρων και των κτιριακών υποδομών που συντελούν και αρμόζουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών σχολικής ηλικίας.

Β. Υλοποίηση της Δράσης

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

19 Φεβρουαρίου 2023: Συμμετοχή σε πανελλαδική διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «Αιτίες και συνέπειες της υποχρηματοδότησης των σχολείων. Έμμεση και άμεση ιδιωτικοποίηση. Ο ρόλος των Σχολικών Επιτροπών. Κοινωνικές, εκπαιδευτικές προσεγγίσεις». Εισηγητές/τριες: 1. **Πλατανιά Βαγγελιώ**, μέλος ΔΣ ΑΣΓΜΕ, 2. **Βρεττάκος Χρήστος**, Δήμαρχος Κερατσινίου - Δραπετσώνας, δάσκαλος, 3. **Πελετίδης Κώστας**, Δήμαρχος Πατρέων, γιατρός, 4. **Τσιάκος Βασίλης**, Δήμαρχος Καρδίτσας, δάσκαλος.

26 Μαΐου 2023: Συμμετοχή σε πανελλαδική διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «Καταγραφή και διερεύνηση της σημασίας των σχολικών χώρων και των κτιριακών υποδομών, που συντελούν και αρμόζουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας». Εισηγητές/τριες: 1. **Δημήτριος Γερμανός** Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, του ΑΠΘ, 2. **Μυρτώ Χρονάκη**, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, 3. **Νίκος Παϊζης**, ΚΑΝΕΠ – ΓΣΕΕ.

Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2023: Εμπλουτισμός και επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων, από το ερωτηματολόγιο/ερευνητικό εργαλείο για την καταγραφή κενών και ελλείψεων στις σχολικές μονάδες.

Ιούνιος 2023: Ηλεκτρονική Έκδοση πρακτικών ημερίδας – Επιλογή άρθρων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω καταγραφή και χαρτογράφηση των αναγκών σε εκπαιδευτικούς, σε υποδομές, σε εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό υλικό και υλοποίηση από την Πολιτεία των προτάσεων για ασφάλεια των σχολικών κτιρίων και ανέγερση νέων κτιριακών υποδομών.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η διάχυση των εισηγήσεων της εκδήλωσης και ο πολλαπλασιασμός παρόμοιων πρακτικών επεξεργασιών στο συγκεκριμένο ζήτημα, όπου αναδεικνύονται με έμφαση τα παρακάτω: Ο σχολικός χώρος έχει ιδιαίτερη παιδαγωγική σημασία γιατί επηρεάζει καθοριστικά τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης και συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών/τριών (βιολογική, συναισθηματική, γνωστική). Ο χώρος του Δημοτικού Σχολείου, εσωτερικός και εξωτερικός, οφείλει να εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή ενός προγράμματος το οποίο να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τους ρυθμούς ανάπτυξης όλων των παιδιών. Κάθε Δημοτικό Σχολείο, πρέπει να λειτουργεί σε κατάλληλο χώρο, να διαθέτει επαρκή και κατάλληλο εξοπλισμό, να διαθέτει εσωτερικό και εξωτερικό χώρο διαμορφωμένο με τρόπο που να διευκολύνεται η κίνηση και το παιχνίδι, να ενθαρρύνεται η ενεργητική-βιωματική μάθηση και να ενισχύονται η συλλογικότητα, η ανάληψη πρωτοβουλιών, η επικοινωνία, η συνεργασία και η αλληλεπίδραση όλων των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε αρκετές περιπτώσεις τα Δημοτικά Σχολεία στεγάζονται σε κτίρια με πολύ σοβαρή έλλειψη υποδομών και συντήρησης, με ελλιπή κρατική χρηματοδότηση, με χρόνια εγκατάλειψη. Η πραγματικότητα αυτή

	<p>επιτάσσει την ανάδειξη του προβλήματος των σχολικών χώρων και των κτιριακών υποδομών, την ανάδειξη ευθυνών και συνεπειών, με σκοπό την ενεργοποίηση της Πολιτείας στην κατεύθυνση της διαμόρφωσης ενός προγράμματος σχολικής στέγης, άμεσης προτεραιότητας, με την επαναλειτουργία του ΟΣΚ ως αποκλειστικού δημόσιου φορέα, που θα έχει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων (σχεδιασμό - υλοποίηση - ανέγερση - εξοπλισμό), χωρίς υποθήκευση δημόσιου χώρου σε ιδιώτες ή εταιρείες. Άμεση πολεοδομική και νομική προτεραιότητα σε ό,τι αφορά στη σχολική στέγη.</p>			
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	<p>Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων, οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και η συλλογική εργασία για τη διαμόρφωση αποδελτίωση, τεχνική επεξεργασία και ερμηνεία ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων του ερευνητικού ερωτηματολογίου είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα.</p>			
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	<p>Video1: https://youtube.com/live/1fC-ymxW-zs Video2: https://youtube.com/live/8PDldqxMIZ8?feature=share Ερωτηματολόγιο 1: https://forms.gle/qcEQoYJwYDTHefAT7 Κείμενα 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/19.2.2023.pdf Κείμενα 2: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/26.5.2023.pdf</p>			
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	<p>Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίστηκαν οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις της πανδημίας, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβάθμισαν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξίωσαν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.</p>			
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	<p>α) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας. β) Η συνεργασία με κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς. γ) Η συλλογική εργασία και δράση όλων των συμμετεχόντων. δ) Η πληρότητα των ερωτηματολογίων καταγραφής και αποτύπωσης των κενών / και της συγκέντρωσης στοιχείων για την (υπο)στελέχωση των σχολείων. ε) Η μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις δράσεις</p>			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	<p>α) Η μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των αιτίων και συνεπειών της υποχρηματοδότησης των Σχολείων. γ) Η ανάδειξη της σημασίας των σχολικών χώρων και των κτιριακών υποδομών για την ασφάλεια και την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας. δ) Η αποτύπωση και καταγραφή των λειτουργούντων θεσμών αντισταθμιστικής αγωγής, για τις οποίες την ευθύνη συγκρότησής τους έχει το ΥΠΑΙΘ, σε σχέση με τις απαιτούμενες εκπαιδευτικές ανάγκες. ε) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p>			

**Αλλαγές που τυχόν επήλθαν στον αρχικό
σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)**

Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό,
τόσο στο περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.

Άξονας 7	Στόχοι	Σχέδια Δράσης
Σχολείο και κοινότητα	<p>Να καταγραφούν πρακτικές διαχείρισης της χρηματοδότησης για τα λειτουργικά και άλλα έξοδα των σχολείων, από τους Δήμους και να αναδειχθούν προβλήματα και λύσεις.</p> <p>Αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων και αποφυγή των ιδιωτικών διαμεσολαβήσεων. Άμεση και διαφανής κατανομή και απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα. Δωρεάν κρατική χορήγηση των παγίων δαπανών σε όλα τα σχολεία (ενέργεια, θέρμανση, επικοινωνία, ύδρευση, καθαριότητα). Κατάργηση του ΦΠΑ για τις σχολικές μονάδες</p>	<p>Διαμόρφωση δημοκρατικού και συλλογικού πλαισίου στις διαδικασίες απόδοσης και κατανομής της χρηματοδότησης. Καταγραφή και δημοσιοποίηση των πρακτικών που ακολουθούνται από τους Δήμους και τις Σχολικές Επιτροπές, για τη χρηματοδότηση των Σχολικών Μονάδων. Συζητούμε για τις αιτίες και τις συνέπειες αυτών των πρακτικών.</p>

B. Υλοποίηση της Δράσης

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

19 Φεβρουαρίου 2023: Συμμετοχή σε πανελλαδική διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «Αιτίες και συνέπειες της υποχρηματοδότησης των σχολείων. Έμμεση και άμεση ιδιωτικοποίηση. Ο ρόλος των Σχολικών Επιτροπών. Κοινωνικές, εκπαιδευτικές προσεγγίσεις». Εισηγητές/τριες: 1. **Πλατανιά Βαγγελιώ**, μέλος ΔΣ ΑΣΓΜΕ, 2. **Βρεττάκος Χρήστος**, Δήμαρχος Κερασινίου - Δραπετσώνας, δάσκαλος, 3. **Πελετίδης Κώστας**, Δήμαρχος Πατρέων, γιατρός, 4. **Τσιάκος Βασίλης**, Δήμαρχος Καρδίτσας, δάσκαλος.

Μάιος 2023: Συλλογή κειμένων σχετικά με τη διαχείριση, κατανομή και απόδοση της χρηματοδότησης των σχολείων σε συνάρτηση με τις πραγματικές ανάγκες των σχολείων.

Ιούνιος 2023: Ηλεκτρονική Έκδοση πρακτικών ημερίδας.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

<p>Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος</p>	<p>Περαιτέρω ανάδειξη των ζητημάτων που άπτονται της χρηματοδότησης των σχολείων και της λειτουργίας των Σχολικών Επιτροπών.</p>
<p>Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης</p>	<p>Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.</p>
<p>Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης</p>	<p>Η συνεργασία των εκπαιδευτικών της πράξης, των συλλόγων διδασκόντων με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και τους συλλόγους γονέων, πρέπει να πραγματοποιείται σε σταθερή και συστηματική βάση στην κατεύθυνση επίλυσης των κοινών προβλημάτων και υπεράσπισης του δημόσιου σχολείου, αναδεικνύοντας ότι είναι απόλυτη ανάγκη:</p> <p>Η αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων και η αποφυγή των ιδιωτικών διαμεσολαβήσεων.</p> <p>Η άμεση και διαφανής κατανομή και απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα.</p> <p>Η σταθερή ενημέρωση των σχολείων για την κατανομή της χρηματοδότησης και τον απολογισμό κάθε έτους.</p> <p>Η κρατική χορήγηση όλων των παγίων δαπανών σε όλα τα σχολεία.</p>
<p>Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης</p>	<p>Επιμορφωτικό χαρακτήρα έχουν οι εισηγήσεις και η συζήτηση στο πλαίσιο της εκδήλωσης, καθώς και η συλλογική γνώση που αποκτήθηκε.</p>
<p>Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε</p>	<p>Video1: https://youtube.com/live/1fC-ymxW-zs Κείμενα 1: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/19.2.2023.pdf Κείμενα 2: http://doe.gr/wp-content/uploads/2019/07/82.pdf</p>

	Κείμενα 3: http://doe.gr/wp-content/uploads/2019/07/85.pdf			
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	<p>Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι:</p> <p>α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας.</p> <p>β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίστηκαν οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις της πανδημίας, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβάθμισαν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξίωσαν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.</p>			
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	<p>Η συνεργασία με τους δημοτικούς φορείς και τους φορείς του γονεϊκού κινήματος.</p> <p>Η διάθεση των φορέων να συνδράμουν στον συλλογικό αγώνα και τα αιτήματα των εκπαιδευτικών.</p> <p>Η πληρότητα των στοιχείων, των απόψεων και των προτάσεων που κατατέθηκαν από τους εισηγητές/φορείς.</p>			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάδειξη των αυξημένων προβλημάτων και των ελλείψεων των σχολείων εξαιτίας της χρόνιας υποχρηματοδότησής τους, που οδηγεί σε ιδιωτικοποίηση λειτουργιών τους. 2. Καταγραφή των πρακτικών διαχείρισης της χρηματοδότησης των σχολείων από τους Δήμους και ανάδειξη της ανάγκης για διαφανή κατανομή και άμεση απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα. 3. Ανάδειξη της αναγκαιότητας. <ol style="list-style-type: none"> α) για κρατική χορήγηση των παγίων δαπανών όλων των σχολικών μονάδων. β) για διαφάνεια, ενημέρωση και δημοκρατικό θεσμικό πλαίσιο, στη χρηματοδότηση των σχολείων. 4. Δημιουργία ηλεκτρονικής έκδοσης. 5. Ανάπτυξη πλούσιου προβληματισμού και διαλόγου σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα. 			
Αλλαγές που τυχόν επήλθαν στον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο στο περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Άξονας 8	Στόχοι	Σχέδια Δράσης
Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις	Να αναχαιτιστεί με στόχο να σταματήσει, η εμπορευματοποίηση των επιμορφωτικών διαδικασιών. Διαμόρφωση δημόσιων και δωρεάν θεσμών επιμόρφωσης με άδεια για όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Επαναλειτουργία των Διδασκαλείων.	Επικέντρωση και ανάδειξη των επιμορφωτικών αναγκών, όπως ορίζονται από τους/τις εκπαιδευτικούς της πράξης, με την εξασφάλιση των ποσοτικών και ποιοτικών προϋποθέσεων που είναι αναγκαίες για την ικανοποίησή αυτών των επιμορφωτικών αναγκών. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών με δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα και με γνώμονα τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών της πράξης. Επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων.

B. Υλοποίηση της Δράσης

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Στις **5 Μαΐου 2023** πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή εκδήλωση με τίτλο : «Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τις επιμορφωτικές τους ανάγκες. Επιστημονικές προσεγγίσεις». Εισηγήσεις παρουσίασαν οι: 1. **Ανδρούσου Αλεξάνδρα**, Καθηγήτρια του ΤΕΑΠΗ, του Πανεπιστημίου Αθηνών, 2. **Καρακατσάνη Δέσποινα**, Καθηγήτρια του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπ/κής πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, 3. **Χαραβιτσιδης Πέτρος**, Επίκουρος Καθηγητής του ΤΕΑΠΗ, του Πανεπιστημίου Αθηνών, 4. **Νικολοπούλου Παυλίνα**, ΕΔΙΠ του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπ/κής πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Νοέμβριος 2022 - Μάρτιος 2023: Συμμετοχή σε ερευνητικό ερωτηματολόγιο για την ηλεκτρονική αποτύπωση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις επιμορφωτικές τους ανάγκες, τις δυσχέρειες, τα αιτήματα και τις δυνατότητες που υπάρχουν για μια ουσιαστική επιμορφωτική διαδικασία.

Απρίλιος- Μάιος 2023: Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση δεδομένων του ερευνητικού ερωτηματολογίου.

Την **1^η Απριλίου 2023** πραγματοποιήθηκε εισήγηση στο Πανελλήνιο Συνέδριο «Παιδαγωγικές σπουδές στην Ελλάδα, Παρελθόν–Παρόν–Μέλλον» εν όψει της συμπλήρωσης 100 χρόνων από την ίδρυση του Διδασκαλείου Αλεξανδρούπολης. Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στην Αλεξανδρούπολη όπου τονίστηκε η σημασία της διερεύνησης των δυνατοτήτων που υπάρχουν για την υλοποίηση επιμορφωτικών δράσεων με άξονα τις ανάγκες των εκπαιδευτικών και την επαναφορά της Μετεκπαίδευσης με εκπαιδευτική άδεια.

Ιούνιος 2023: Ηλεκτρονική Έκδοση πρακτικών ημερίδας.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω ανάδειξη των ζητημάτων που άπτονται της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και του δωρεάν, δημόσιου χαρακτήρα της, με απεύθυνση προς όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο επαναλειτουργίας της μετεκπαίδευσης, δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Μια ουσιαστική επιμορφωτική διαδικασία πρέπει να συνδέεται τόσο με την αναζωογόνηση της εκπαιδευτικής λειτουργίας, όσο και με τη στήριξη των ίδιων των εκπαιδευτικών, ως ενεργών υποκειμένων, ιδιαίτερα σήμερα που οι εκπαιδευτικοί βιώνουν μια πραγματικότητα έντονης απαξίωσης του ρόλου και της διανοητικής εργασίας τους, σημαντική οικονομική υποβάθμιση, υπό το καθεστώς μιας ποσοτικής και ανταγωνιστικής αντίληψης διαρκούς μετρησιμότητας, από την πλευρά του υπουργείου. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι ενεργοί συνδιαμορφωτές των θεματικών, των διαδικασιών και του περιεχομένου μιας

	<p>δημιουργικής επιμόρφωσης και όχι άβουλοι δέκτες άνωθεν επιλογών. Η επιμόρφωση πρέπει να συνοδεύεται με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, να είναι δημόσια και απολύτως δωρεάν, να απευθύνεται επαναλαμβανόμενα προς όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς, να είναι τουλάχιστον ετήσια, με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Αντίθετα, το Υπουργείο επιμένει σε συγκεκριμένο μοντέλο «κλειστής λειτουργικής επιμόρφωσης», χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις πραγματικές ανάγκες που διατυπώνονται από τους/τις εκπαιδευτικούς. Αποτελεί, λοιπόν, εκπαιδευτική και κοινωνική αναγκαιότητα η ανάδειξη των απόψεων των εκπαιδευτικών και η υλοποίηση των αιτημάτων του εκπαιδευτικού κινήματος.</p>			
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	<p>Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και η συλλογική εργασία για τη διαμόρφωση, αποδελτίωση, τεχνική επεξεργασία και ερμηνεία ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων των ερευνητικών ερωτηματολογίων είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα.</p>			
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	<p>Video1: https://youtube.com/live/kbWQyS4Refc Ερωτηματολόγιο: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ 8.0 Κείμενα: http://doe.gr/wp-content/uploads/2023/05/5.5.2023.pdf</p>			
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	<p>Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι:</p> <p>α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας.</p> <p>β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίστηκαν οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις της πανδημίας, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.</p> <p>γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβάθμισαν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξίωσαν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.</p>			
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	<p>α) Η συνεργασία της ΔΟΕ με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων.</p> <p>β) Η πληρότητα των ερωτηματολογίων καταγραφής και αποτύπωσης και η συλλογική εργασία και δράση όλων των συμμετεχόντων.</p> <p>γ) Η μαζική ανταπόκριση των εκπαιδευτικών.</p>			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	<p>α) Αποτυπώθηκε το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών για τα ζητήματα της επιμόρφωσης – μετεκπαίδευσης, μέσω της μαζικής συμμετοχής τους στην εκδήλωση και τα ερευνητικά ερωτηματολόγια.</p> <p>β) Διασαφηνίστηκε ποιοτικά και ποσοτικά η έννοια της επιμόρφωσης, τόσο ως προς το περιεχόμενο και την επιλογή θεματικών, όσο και ως προς τον χρόνο, τους φορείς υλοποίησης, τη διάρκεια και τους όρους συμμετοχής των εκπαιδευτικών. Αναδείχθηκαν οι παράμετροι που σχετίζονται με την επιμόρφωση (χρόνος, περιεχόμενο, σκοπός, λειτουργία, όροι, σχέσεις), καθώς και οι κοινωνικές, οικονομικές, εκπαιδευτικές και αξιακές συσχετίσεις.</p> <p>γ) Αναδείχθηκε η ανάγκη οι εκπαιδευτικοί να είναι ενεργοί συνδιαμορφωτές των θεματικών, των διαδικασιών και του περιεχομένου μιας ουσιαστικής επιμορφωτικής διαδικασίας και όχι άβουλοι δέκτες άνωθεν επιλογών.</p>			

δ) Αναδείχθηκε η ανάγκη για ουσιαστική επιμόρφωση, αλλά και οι προϋποθέσεις αυτής, όπως η συνεργασία με τα Παιδαγωγικά Τμήματα, ο καθορισμός των θεματικών πεδίων των επιμορφώσεων με βάση τις διατυπωμένες ανάγκες των εκπαιδευτικών και η απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα για τους εκπαιδευτικούς που επιμορφώνονται.

ε) Διαμορφώθηκαν (μέσω της καταγραφής των απόψεων των εκπαιδευτικών) θεματικοί κατάλογοι επιμορφωτικών αναγκών, τόσο για την εκπαιδευτική διαδικασία, όσο και για την εμπύχωση των ίδιων των εκπαιδευτικών ως υποκειμένων.

στ) Πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονική έκδοση, η οποία διευκολύνει τη διάχυση και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας, καθώς και την ανάπτυξη περαιτέρω προβληματισμού.

Αλλαγές που τυχόν επήλθαν στον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)

Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο στο περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.